

Justitsministeriet

statsogmenneskeretskantoret@jm.dk

København den 7. februar 2024

Høringssvar: Udkast til forslag til lov om ændring af lov om undersøgelse af beslutningen om hjemsendelse af ledende medarbejdere i Forsvarets Efterretningstjeneste (Udvidelse af undersøgelsen)

Til brug for den videre lovbehandling fremsendes hermed høringssvar fra Transparency International Danmark. Gennem hele forløbet har vi argumenteret for en ekstern undersøgelse af hele sagskomplekset. Men den relativt afgrænsede udvidelse af kommissoriet, der på baggrund af den politiske aftale lægges op til, stiller vi det generelle spørgsmål om formålet med undersøgelsen står mål med midlerne eller om det i virkeligheden var bedre at aflyse den. Med det udgangspunkt har vi dog nogle konkrete forslag til lovsforlaget som det er sendt i høring.

Centralt i udvidelsen af kommissoriet er, at det skal undersøges om der blev varetaget *usaglige hensyn*. Udefra set er sagen båret af et retshåndhævelsessynspunkt. Dette er i sig selv et sagligt hensyn.

I mange sager står flere isoleret set saglige men indbyrdes modstridende hensyn overfor hinanden i den afvejning der skal foretages. Et sagligt hensyn i denne sag er også hensynet til at beskytte statshemmeligheder. Med offentlig retspleje kan hensynet til fortrolighed og hensynet til retshåndhævelse og gennemsigtighed alt andet lige til at kollidere. Det vil derfor være endog meget sandsynligt at der har været situationer i denne sag, hvor der har været en sådan risikoafvejning. Det er på den baggrund, at det for os at se er for snævert at isolere undersøgelsen til, om der er varetaget usaglige hensyn. Det afgørende må være, hvilke hensyn der har været varetaget og hvordan de er afvejet. Hvad har vægtet højest? Retshåndhævelse eller beskyttelsen af statshemmeligheder.

Vi gør i den forbindelse opmærksom på, at der netop i justitsministerens påtalekompetence i straffelovens Kapitel 12 er en anerkendelse af, at der også kan være politiske hensyn, der kan begrunde påtaleopgivelse, eksempelvis hensynet til fremmede magter og offentlighed. Det er præcis de bærende hensyn, der ligger bag justitsministerens beslutning om at frafalde tiltalen. Disse hensyn må alt andet lige have været afvejet undervejs i sagsforløbet og vil derfor have været afgørende i en sag, hvor Højesteret når frem til, at et af omdrejningspunkterne i tiltalen er almen kendt.

I forbindelse med overvejelserne om ophævelsen af immuniteten for forhenværende medlem af Folketinget Claus Hjort Frederiksen har det i dagspressen været fremme, at der er blevet delt intime oplysninger om den ene af de tiltalte. I den forbindelse er det relevant at undersøge, hvilke saglige hensyn der ligger bag dette.

Dette undersøgelsestema skal efter vores opfattelse bruges til nogle efterfølgende overvejelser om sådanne orienteringer, der gives uden for de formelle institutioners rammer, strafferetligt er tilstrækkeligt værnet i forhold til tavshedspligt eller det skal overvejes at finde en mere formelt reguleret ramme herfor, således de involveredes ret til databeskyttelse og privatliv kan værnes relevant.

I forbindelse med beslutningen om at frafalde tiltalen er det efter vores opfattelse også relevant at undersøge, hvorledes justitsministeren blev rådgivet i forhold til den procesrisiko, der ud fra et anklagerfagligt synspunkt har været af, at Højesteret ikke gav anklagemyndigheden medhold i påstanden om, at sagen idet hele skulle føres for lukkede døre.

Det er efter vores opfattelse vigtigt at få klarlagt, hvem der bærer ansvaret for beslutningen om denne procesrisiko, herunder om det på et tidligere tidspunkt har været overvejet at frafalde tiltalen. Resultatet er af forløbet er, at de mange processkridt har ført til, at der har været stor opmærksomhed om sagen, og at sagens substans – det der fra en start blev betragtet som statshemmeligheder – nu er alment kendt. For en organisation, der arbejder for åbenhed, er det særligt vigtigt, at der også er fortrolighed om de oplysninger som efter deres indhold er fortrolige, og der må ses med særlig alvor på oplysninger der er klassificeret som statshemmeligheder.

I sagskomplekset har der også været rejst sigtelser og varetægtsfængsling af andre end de to der er omfattet af kommissoriet. Vi skal foreslå, at håndteringen af disse sager også kommer til at fremgå af kommissoriet; i det mindste at det konkret begrundes, hvorfor de ikke er omfattet.

Vi skal på den baggrund foreslå, at lovforslaget § 1, nr. 2 affattes således, idet ændringerne er fremhævet med **fed**.

”Stk. 2. Undersøgelseskommissionen har endvidere til opgave at undersøge forløbet vedrørende efterforskningen og retsforfølgningen i straffesagerne mod Lars Johan Findsen og Claus Hjort Frederiksen **samt de øvrige medarbejdere fra FE og PET, der har været under efterforskning, hvor sigtelser efterfølgende blev frafaldet**. Kommissionen skal i den forbindelse undersøge, om der i forbindelse med efterretningstjenesternes og anklagemyndighedens iværksættelse og tilrettelæggelse af efterforskningen blev varetaget usaglige hensyn **samt hvilken afvejning der har været i forhold til andre saglige hensyn herunder risikovurdering i forhold fortsat beskyttelse af statshemmeligheder**. Undersøgelseskommissionen skal endvidere komme med en vurdering af, om der er det **tilstrækkelige værn af tavshedspligt og hensynet til databeskyttelse ved mundtlig orientering af Folketinget i sådanne sager.**”

I den offentlige debat har der været rejst spørgsmål omkring forældelsesreglerne. Vi har fuld tillid til, at undersøgelseskommissionen ex officio tilrettelægger arbejder under hensyn til den problematik. Vi skal dog i forbindelse med dette høringssvar opfordre til, at justitsministeren snarest muligt og senest ved fremlæggelsen af lovkatologet for samlingen 24/25 stiller forslag om udvidelse af forældelsesreglerne i ministeransvarsloven.

Med venlig hilsen

Jesper Olsen
Formand

2/2